

**ГЛАВЕН ПРОКУРОР
 НА
 РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

София,

1.02.

1999 г.

№ VI - 13

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
 НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Образувам КЗ № 1 / 1999
 Възлага на дадо и г-р
 Свободен доклад по допустимостта за 16.02.1999 г.

3.02.99

И С К А Н Е

от Главния прокурор на РБ

за обявяване противоконституционност на разпоредби

от Наказателно-процесуалния кодекс /ДВ бр. 89/15.11.1974 г., попр. бр. 99 от 20.12.1974 г., бр. 10 от 04.02.1975 г., изм. бр. 84 от 22.10.1977 г., бр. 52 от 04.7.1980 г., бр. 28 от 09.4.1982 г., по пр. бр. 38 от 20.4.1990 г., бр. 35 от 02.5.1990 г., изм. бр. 39 от 07.5.1993 г., бр. 109 от 28.12.1993 г., бр. 110 от 30.12.1993 г., бр. 84 от 14.10.1994 г., бр. 50 от 01.6.1995 г., бр. 107 от 17.12.1996 г., бр. 110 от 30.12.1996 г., бр. 64 от 08.8.1997 г., попр. бр. 65 от 12.8.1997 г., изм. бр. 95 от 21.10.1997 г., бр. 21 от 20.02.1998 г./, в сила от 01.4.1998 г. и Решение № 9 на Конституционния съд на Република България от 14.4.1998 г. - бр. 45 от 21.4.1998 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Конституцията на Република България утвърди принципа на независимост на съдебната власт и на нейните органи - съдилища, прокуратура и следствени органи.

В нея са регламентирани основните правомощия на органите на съдебната власт. Съдилищата осъществяват правораздаването като осигуряват равенство и условия на състезателност на страните в съдебния процес /чл. 119, 121/. Следствените органи осъществяват предварителното производство по нака-

зателни дела /чл. 128/. Прокуратурата привлича към отговорност лицата, които са извършили престъпления и поддържа обвинението по наказателни дела от общ характер /чл. 127, т. 1/.

От тези разпоредби на Конституцията могат да се направят следните изводи:

1. Наказателният процес в Република България се състои от два стадия - предварително производство и съдебно производство.

2. Конституцията пряко и единствено възлага на Прокуратурата обвинителна функция в наказателния процес. В стадия на предварителното производство Прокуратурата осъществява обвинителната функция, която съгласно Конституцията се изразява в правомощието ѝ - да привлича към отговорност лицата извършили престъпления.

На стадия съдебно производство обвинителната функция на Прокуратурата като страна в процеса се изразява в правомощието да поддържа обвинението по наказателни дела от общ характер, т.е. да бъде държавен обвинител.

3. Няма разпоредба в Конституцията, която пряко или косвено да предоставя правомощия по обвинението, в посочения по-горе смисъл на друг орган - включително и на останалите два от съдебната власт - съдилища и следствени органи.

4. Няма спор, че едно лице извършило престъпление се привлича към отговорност от момента, в който му се повдигне обвинение за конкретно престъпление. Нещо повече - в няколко решения Конституционният съд на Република България приема, че началния момент на наказателното преследване започва от действията на Прокуратурата по снемане имунитета на депутат и магистрат /Решение № 1/99 г./, че наказателното преследване срещу определено лице за конкретно извършено деяние започва с образуването на предварително производство, което е началния стадий на наказателния процес /Решение № 10/92 г./. В първото решение освен това изрично се приема, че това правомощие е изключително присъщо на Прокуратурата, която съгласно чл. 127, т. 1 от Конституцията разполага с обвинителни функции за привличане към отговорност лицата извършили престъпления.

3.

Следователно с Конституцията на Република България единствено на Прокуратурата е възложена обвинителна функция изразяваща се в правомощия по снемане имунитет на депутат и магистрат; образуване на предварително производство срещу конкретно лице за извършено конкретно деяние; повдигане на обвинение - т.е. привличане на лице в качеството на обвиняем за конкретно извършено престъпление, както и да поддържа обвинението по наказателни дела от общ характер в стадия на съдебното производство.

5. Съгласно чл. 128 на Конституцията следствените органи осъществяват предварителното производство по наказателни дела. Те са в системата на съдебната власт, поради което имат статут на магистрати. Само следователи-магистрати, според Конституцията, имат правомощие да осъществяват предварителното производство. Други органи, включително и на изпълнителната власт нямат тези правомощия.

Независимо от това и въпреки многократните изменения и поправки след приемане на Конституцията /12 юли 1991 г./ в Наказателно-процесуалния кодекс на Република България продължават да съществуват разпоредби в грубо несъответствие и противоречие с чл. 127, т. 1, 128, във вр. с чл. 5, ал. 1 и 2 и чл. 8 от Конституцията.

I. ПРОТИВОКОНСТИТУЦИОННОСТ НА РАЗПОРЕДБИ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС С ЧЛ. 127, Т. 1 ОТ КОНСТИТУЦИЯТА.

С действащия Наказателно-процесуален кодекс са предоставени обвинителни функции в смисъла посочен в т. 1-4 на некомпетентни и неоправомощени от Конституцията органи. Така, съгласно чл. 192, ал. 2 от Наказателно-процесуалния кодекс - предварителното производство може да се образува и от следователя; чл. 207, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс - следователят повдига обвинение, като съставя постановление за привличане на лице като обвиняем; чл. 212 от Наказателно-процесуалния кодекс - следователят повдига ново обвинение; чл. 230, ал. 1 и 2 от Наказателно-процесуалния кодекс - образуването на дознание и привличане на лице като обвиняем се извършва от помощник-следовател по нареждане на следователя, а в неотложни случаи тези действия се извършват и без това нареждане; чл. 395 от Наказателно-процесуалния кодекс - военен следовател

4.

повдига обвинение; чл. 399, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс - дознанието се извършва по нареждане на командира на полка; чл. 401 от Наказателно-процесуалния кодекс - военен дознател повдига обвинение, което се утвърждава от съответния началник; чл. 403 от Наказателно-процесуалния кодекс - съответният началник има право да изпрати дознание на военен прокурор с предложение за съставяне на обвинителен акт, да прекратява производството, да нарежда допълнително разследване.

От тези разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс е видно, че правомощия, които съгласно Конституцията са от изключителна компетентност на Прокуратурата със закон са предоставени на други органи, включително и на такива от изпълнителната власт. По този начин са нарушени разпоредбите на чл. 5, ал. 1 и 2, чл. 8 и 127, т. 1 от Конституцията.

II. ПРОТИВОКОНСТИТУЦИОННОСТ НА РАЗПОРЕДБИ ОТ НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС С ЧЛ. 128 ОТ КОНСТИТУЦИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ.

В Конституцията е посочено, че предварителното производство по наказателни дела се осъществява от органите на следствието. В действащия Наказателно-процесуален кодекс е регламентирано, че предварителното производство се осъществява в две форми - предварително следствие и дознание - глава дванадесета - чл. 171-233 и Глава двадесета - чл. 393-404. В чл. 172 от Наказателно-процесуалния кодекс като органи на предварителното производство са посочени - прокурорът и органите на предварителното разследване, а в чл. 48, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс конкретно са изброени органите на предварителното разследване - следователите и помощник-следователите. Съгласно чл. 229 от Наказателно-процесуалния кодекс - орган на дознанието е помощник-следователят. В чл. 400, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс е регламентирано, че дознанието се извършва от офицер с подходяща подготовка, определен от съответния началник. Допуска се дознанието да се извършва и от други органи с разпореждане на съответния министър - чл. 400, ал. 2 от Наказателно-процесуалния кодекс. Освен това е предоставена възможност на съответния началник да се разпорежда с дознанието - чл. 403, както и да определя процесуални

5.

мерки за принуда - чл. 404, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс. С процесуалния закон е въведен принципа, че при осъществяване на дознанието се прилагат правилата за извършване на предварителното следствие - чл. 233 и 404, ал. 2 от Наказателно-процесуалния кодекс.

От тези разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс е видно, че предварително производство по наказателни дела се осъществява от некомпетентни и неоправомощени от Конституцията органи. Това е така, защото без никакво съмнение офицерите, съответните началници, командири и помощник-следователи не са органи на съдебната власт и в частност на следствените органи, независимо от тяхната организационна структура. Изброените лица не са магистрати по смисъла на Конституцията, а някои от тях дори са представители на изпълнителната власт.

Ето защо изброените разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс са в противоречие с чл. 5, ал. 1 и 2, чл. 8 и чл. 128 от Конституцията.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Предвид изложеното и на основание чл. 150, ал. 1 от Конституцията на Република България, моля да упражните правомощието си по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България като установите и обявите за противоконституционни разпоредбите на чл.чл. 48, 192, ал. 2, 207, ал. 1, 212, 229, 230, ал. 1 и 2, 395, 399, ал. 1, 400, ал. 1-4, 401, 403, 404, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс.

ГЛАВЕН ПРОКУРОР:

/Ив. Татарчев/

ДА/